

штучного інтелекту. Тому перед правниками сьогодні стоїть завдання — не “наздоганяти” реальність, а йти поряд з нею, а ще краще — перед нею.

Зрештою, мова йде не просто про ефективність. Йдеться про гідність. Бути здатним встояти, перебудуватися, зберегти себе і водночас залишитися відкритим до змін — це і є перемога. Перемога не лише фізична, а й моральна.

Ми бачимо, як із уламків старої централізованої системи народжується нова — жива, гнучка, здатна на складні рішення. Вона не ідеальна, але вона наша. Вона зростає разом із суспільством і стає дзеркалом тієї державності, за яку ми зараз боремося.

*Луцак Дмитро,
завідувач навчально-тренувального відділення
підготовки операторів безпілотних систем,
Національна академія внутрішніх справ*

*Мазур Ігор,
т.в.о. завідувача кафедри вогневої підготовки
Навчально-науковий інститут поліцейської діяльності
Національної академії внутрішніх справ*

*Штома Вадим,
старший викладач кафедри вогневої підготовки
Навчально-науковий інститут поліцейської діяльності
Національної академії внутрішніх справ*

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ (БПЛА) В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Триваюче протистояння України збройній агресії збоку російської федерації зумовлює активний розвиток новітніх технологій, які забезпечують ефективне виконання бойових задач при мінімальних затратах людських і матеріальних ресурсів. Визначальну роль в даному аспекті відіграє подальше поширення розробки і модернізації безпілотних літальних апаратів також відомих як БПЛА або дрони. Надзвичайно високими темпами зростають як їх бойові можливості, так і сфера бойового та не бойового застосування. Вже зараз однією з найважливіших сфер застосування дронів є діяльність правоохоронних органів, зокрема Національної поліції України. Отже, з огляду на виклики воєнного стану та пов'язану з цим необхідність подальшої модернізації правоохоронної системи, впровадження БПЛА у діяльність поліції набуває особливої актуальності. Цей процес потребує глибокого аналізу перспектив використання БПЛА в діяльності поліції України, з урахуванням як вітчизняних досягнень, так і міжнародного досвіду.

Вітчизняні досягнення та перспективи розвитку

З 2023 року в Україні спостерігається активний розвиток виробництва БПЛА. У 2024 році українські підприємства виготовили понад 1,5 мільйона FPV-дронів, ударні

коптери-бомбери, літаки-камікадзе та розвідувальні дрони-крила, далекобійні deepstrike-дрони. Ці показники свідчать про ефективну взаємодію між державою та українськими виробниками БПЛА. Отже, є всі ознаки того, що показники даного виробництва будуть зростати і надалі.

Прогресуюче збільшення кількості БПЛА зумовлює необхідність розширення можливостей для якісної підготовки кваліфікованих кадрів у зазначеній сфері. Тому ще на початку 2023 року Міністерством внутрішніх справ України було визнано необхідність у підготовці пілотів-операторів БПЛА для підрозділів Національної поліції України під час навчання у відомчих закладах. З цього часу в системі вищих навчальних закладів МВС розпочато підготовку операторів БПЛА для підрозділів Національної поліції України. Курс включає теоретичну частину, що охоплює технічні характеристики квадрокоптерів, тактику застосування БПЛА, радіочастоти, топографію та метрологію, а також практичні навички управління дронами.

18.04.2025 року у Запорізькій області у чотирьох рекреаційних зонах запроваджено повітряне патрулювання території поліцейськими дронами. Основною метою аеропатруля визначено забезпечення правопорядку, своєчасне виявлення підозрілих осіб чи предметів та оперативне реагування на інциденти. Дрони, оснащені потужними камерами, стежитимуть за ситуацією у місті з висоти пташиного польоту.

Міжнародний досвід використання БПЛА в правоохоронній діяльності

У країнах з розвинутою технологічною інфраструктурою безпілотні літальні апарати активно використовуються органами правопорядку. Так, у США та Великій Британії БПЛА використовуються для спостереження за масовими заходами, моніторингу дорожнього руху та розслідування злочинів. У Німеччині та Франції - для патрулювання кордонів та боротьби з контрабандою. Китай та Ізраїль використовують БПЛА для розвідки та боротьби з тероризмом. Цей досвід може бути корисним для адаптації та впровадження БПЛА в Україні у невійськових сферах.

Перспективні напрямки використання БПЛА в діяльності поліції

1. Контроль дорожнього руху та фіксація порушень ПДР.

Виявлення порушень швидкісного режиму, виїзду на смугу зустрічного руху тощо за допомогою аероспостереження. За необхідності можливе переслідування автомобіля правопорушника, фіксація місця зупинки і подальших дій водія і пасажирів.

2. Моніторинг публічної безпеки і порядку під час масових заходів.

БПЛА можуть забезпечувати повітряне спостереження під час протестів, мітингів, футбольних матчів та інших заходів для запобігання заворушенням, координації дій правоохоронців, виявлення, маркування та відстеження правопорушників.

3. Розслідування та документування злочинів.

Використання дронів для аерофотозйомки місць подій, збирання доказів або моніторингу підозрюваних у реальному часі. Прискорений розвиток технологій штучного інтелекту дозволяє не тільки фіксувати обстановку на місці вчинення злочину, а і проводити розпізнавання конкретних слідів, небезпечних предметів, одночасно з відеофіксацією проводити первинний аналіз розпізнаних слідів і предметів щодо належності до певних видів злочинів.

4. Пошук зниклих осіб та рятувальні операції.

Дрони, оснащені тепловізорами, датчиками руху та іншими сенсорами ефективні для виявлення людей у важкодоступній місцевості або в умовах поганої видимості.

5. Боротьба з незаконною вирубною лісу та браконьєрством.

Патрулювання природоохоронних територій із повітря в будь-який час доби робить можливим своєчасне виявлення порушень екологічного законодавства. Дозволяє швидше реагувати на них правоохоронним органам. Забезпечує документування дій правопорушників до прибуття на місце події уповноважених осіб.

6. Антитерористичні операції та спецоперації.

БПЛА забезпечують розвідку, координацію дій спецпідрозділів, відвернення на себе уваги правопорушників і зниження ризику для особового складу.

Правове регулювання використання БПЛА

Відповідно до ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Згідно зі ст. 29 Закону України «Про Національну поліцію» обраний поліцейський захід є законним, якщо він визначений законом. Поліцейському заборонено застосовувати будь-які інші заходи, ніж визначені законами України. Відповідно до ст. 40 зазначеного Закону поліція для виконання покладених на неї завдань та здійснення повноважень, визначених законом, може застосовувати визначені технічні прилади, технічні засоби та спеціалізоване програмне забезпечення, в тому числі фото- і відеотехніку, у тому числі техніку, що працює в автоматичному режимі, технічні прилади та технічні засоби з виявлення та/або фіксації правопорушень; безпілотні повітряні судна та спеціальні технічні засоби протидії їх застосуванню; спеціалізоване програмне забезпечення для здійснення аналітичної обробки фото- і відеоінформації, у тому числі для встановлення осіб та номерних знаків транспортних засобів. При цьому зазначені технічні прилади та технічні засоби, поліція може закріплювати крім іншого на безпілотних повітряних судах. Отже на даний час в Україні вже існує певна нормативно-правова регламентація використання БПЛА поліцейськими підрозділами.

Однак, деякі науковці, досліджуючи вказану проблематику, звертають увагу на те, що існуючі законодавчі рамки України ще недостатньо адаптовані для повноцінного використання БПЛА у сфері безпеки та правопорядку. Відсутність чіткої регламентації щодо того, коли, як і де можуть бути задіяні дрони, спричиняє правові колізії та обмежує оперативні можливості правоохоронців. Також виникає питання захисту приватного життя громадян, оскільки зростає ризик порушення їхніх прав через неконтрольоване або неправомірне використання БПЛА під час розшукових заходів.

Висновки.

Застосування безпілотних літальних апаратів у діяльності поліції України очевидно має суттєвий потенціал для підвищення ефективності виконання покладених на поліцію повноважень. Однак для його успішної реалізації необхідно вирішити ряд технічних, правових та організаційних питань.

Першочергово, на нашу думку, слід визначити чіткі технічні і правові обмеження використання як самих дронів, так і отриманої за допомогою них інформації для мінімізації можливості посягання на приватне життя громадян. Зважаючи на значну корупційну складову і інституційну слабкість правоохоронної системи забезпечення належного правового регулювання сфери застосування БПЛА підрозділами поліції вже зараз стає суттєвим викликом.

Наступним проблемним питанням видається підготовка і підвищення кваліфікації операторів БПЛА для потреб поліції. Перші кроки на шляху його вирішення вже зроблено, а саме з 2023 року у вищих навчальних закладах МВС започатковано відповідні курси. Задля проведення такої підготовки на постійній основі в деяких ВНЗ створено відповідні штатні підрозділи.

Проблему наявності кваліфікованих кадрів для виконання за допомогою дронів поліцейських задач в подальшому також може вирішити завершення активних бойових дій і пов'язана з цим демобілізація відповідних військових спеціалістів.

***Поляков Вадим,**
викладач кафедри тактики та
тактико-спеціальної підготовки,
Київський інститут Національної гвардії України,
підполковник*

***Яковенко Євген,**
начальник кафедри тактики та
тактико-спеціальної підготовки,
Київський інститут Національної гвардії України,
полковник*

ЕВОЛЮЦІЯ ОБОРОННОГО БОЮ ЗА ДОСВІДОМ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Протягом трьох років Сили оборони України здійснюють відсіч збройної агресії російської федерації. За даний період відбулися суттєві зміни у формах та способах бойових дій.

В дослідженні буде проаналізовано розвиток тактики оборонного бою за досвідом російсько-української війни.

Так, у відповідності до Бойового статуту механізованих і танкових військ сухопутних військ Збройних сил України, частини III (взвод, відділення, екіпаж), оборонний бій – вид загальновійськового бою, який ведеться з метою відбиття наступу противника, завдання йому максимальних втрат, утримання важливих районів (рубежів, об'єктів) місцевості і створення сприятливих умов для переходу в наступ або ведення інших дій.

Залежно від бойових завдань, наявності сил і засобів, а також характеру місцевості оборона може бути позиційною і маневреною.